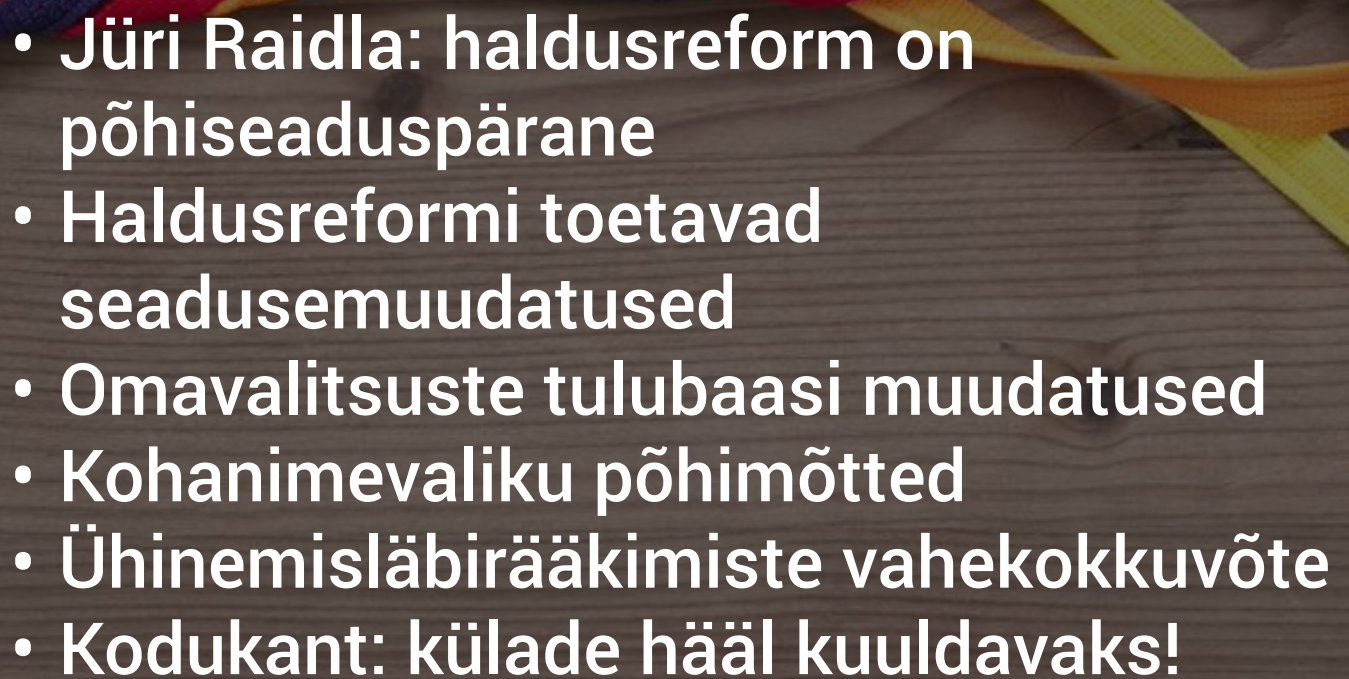

HALDUSREFORMI INFOKIRI

11.11.2016

-
- Jüri Raidla: haldusreform on põhiseaduspärane
 - Haldusreformi toetavad seadusemuudatused
 - Omavalitsuste tulubaasi muudatused
 - Kohanimevaliku põhimõtted
 - Ühinemisläbirääkimiste vahekokkuvõte
 - Kodukant: külade hääl kuuldavaks!

www.haldusreform.ee
haldusreform@fin.ee

JÜRI RAIDLA: HALDUSREFORM ON PÕHISEADUSPÄRANE

Reformid on alati seotud põhiseaduslike riivetega. Nii on lood ka haldusreformiga. Küsimus ei ole mitte riive olemasolus, vaid selle lubatavuses. Haldusreformi ei tehta ei kohalike omavalitsuste ega ka riigi jaoks. Haldusreformi tehakse inimeste jaoks. Põhiseaduse riivete lubatavuse mõõdupuuks on ja jäävad inimeste põhiõigused. Kui põhiõiguste tagamiseks on meede tarvilik, siis on ta ka lubatav.

Riigikogu praegusel koosseisul on olemas rahva mandaat haldusreformi tegemiseks. Mandaat

saadi Riigikogu valimiste eelsel perioodil, kui riigireform, sealhulgas ja eriti haldusreform, olid valimisteelsete arutelude oluliste teemade hulgas. Sellel tõdemusel on peale poliitilise mõõtme ka õiguslik mõõde, mida saab ja tuleb arvestada haldusreformi põhiseaduslikkuse analüüsil. Haldusreformi kavandamisel ja läbiviimisel ei saa riiki süüdistada sõnamurdlikkuses. Sõnamurdlik oleks haldusreformi mittetegemine.

Eesti Vabariik on unitaarriik, mitte kohalike omavalitsuste liit. Seetõttu peaks kohaliku omavalitsuse korraldus olema ühtne kogu riigi territooriumil. Riigikogule antud mandaat ei ole kohalike omavalitsusüksuste põhine, see mandaat on kohaliku omavalitsuse süsteemi ehk korralduse põhine. Eestis ei ole ühtegi ruutmeetrit maad, mis ei oleks hõlmatud kohaliku omavalitsusega. Inimeste põhiõiguste tagamiseks on vajalik, et nende põhiõigused on tagatud mitte ainult nende enda kohaliku omavalitsusüksuse territooriumil, vaid ka naabervallas ja -linnas.

Olgu eraldi rõhutatud, et haldusreformi käigus ei võeta kohalike omavalitsustelt mitte ühtegi õigust ära, ei vähendata mitte ühegi õiguse mahtu ega piirata ühegi õiguse sisu.

Kümnete ekspertide arvamuste ja arvukate

analüüside kohaselt on Eesti tingimustes 5000 elanikuga omavalitsused miinimum, millest alates on võimalik Põhiseadusest ja seadustest tulenevate ülesannete täitmine ehk inimeste põhiõiguste tagamine. 5000 elanikku ei ole optimaalne suurus. See on minimaalne suurus, et omavalitsus suudaks iseseisvalt kohalikku elu korraldada, palgata professionaalset personali ja täita kvaliteetselt kohalike kohustuslike ülesandeid. HRS-i § 1 lõike 3 kohaselt on omavalitsusüksuse soovitusliku suuruse kriteeriumiks 11 000 elanikku.

HRS-is sätestatud omavalitsusüksuste erinevad suurused (miinimum, soovituslik ja erandid) on kaalutusotsused, mille on teinud parlament.

Tulgem tagasi arvude juurde - kui kohalikel omavalitsustel tekib põhiõiguste tagamise võimekus alates 5000 elanikust ning 80% omavalitsustest on väiksemad kui 5000 elanikku, siis rohkem kui ¾ KOV-idest ei ole võimelised tagama elanike põhiõigusi. Eelöeldust tuleb teha väga järsk järeldus – praegune omavalitsuskorraldus ei ole enam Põhiseadusega kooskõlas.

Riik ei tohi sallida süsteemset ebapõhiseaduslikkust. Haldusreformi ülim eesmärk on kohalike omavalitsuste territooriumidel elavate inimeste põhiõiguste tagamise kaudu taastada Eesti omavalitsuskorralduse põhiseaduslikkust. Legitiimsemat eesmärki kui põhiseaduslikkuse taastamine on raske ette kujutada.

Seejuures käib jutt põhiseaduslikkuse taastamisest kohaliku omavalitsuse praeguste ülesannete kontekstis. Eksitavad on väited, mille järgi HRS-i järgset haldusreformi justkui ei saa ega tohi teha, kuna ei ole teada, millisteks kujunevad tulevikus kohaliku omavalitsuse ülesanded ja funktsioonid ning rahastamine.

takse, küll siis saab jälle kontrollida, kas taolised meetmed on kooskõlas Põhiseadusega või mitte. Ma olen üsna veendunud, et järgmise 100 aasta jooksul tehakse seda korduvalt. Vaatluse all oleva haldusreformi põhiseaduslikkust ei saa hinnata ega tohi hinnata tulekuvisionide ja -fantaaside suhtes, vaid tegelikkuse suhtes.

Praeguse haldusreformi formaalses ja materiaalses põhiseaduspärasuses ei peaks olema põhjendatud kahtlusi. Vabariigi Valitsuse esindajana olen õiguskantsleriga sarnastel seisukohtadel lõppjärel dustes, mille kohaselt ei ole 5000 elaniku kriteerium ja kohalike omavalitsusüksuste ühendamise Vabariigi Valitsuse ettepanekul ehk rahvakeeles sundühendamine Põhiseadusega vastuolus. Rääkimata

haldusreformi seadusest tervikuna.

Leiame, et haldusreformi läbiviimise kriteeriumid, põhimõtted ja ajakava on seadusandja poliitiline otsustus, mille üle kohtulik kontroll on piiratud.

Eelneva käsitlemise resümees: haldusreform on legitiimse eesmärgiga ning ta on sobiv, vajalik ja mõõdukas meede eesmärgi saavutamiseks ehk teisisõnu – haldusreform on põhiseaduspärane.

Artikkel põhineb teesidel, mida Jüri Raidla Vabariigi Valitsuse esindajana esitas 4. oktoobril Riigikohtu avalikul istungil haldusreformi seaduse põhiseaduslikkuse küsimuses. Istungit on võimalik täismahus järelvaadata [ERR-i uudisteportaalist](#).

Riigikohus.

Foto: Kalle Kaldoja, CC BY-SA 3.0 ee

HALDUSREFORMI TOETAVAD SEADUSEMUUDATUSED

Rahandusministeerium esitas ministeeriumitele, omavalitsusliitudele ja teisele riigiasutustele kooskõlastamiseks haldusreformi eesmärgi täitmist toetavad seadusemuudatused, mille koostamisele valitsus augustis heakskiidu andis. Need on esimesed haldusreformi kontseptsioonis kirjeldatud muudatused, millega haldusreformi järgselt antakse omavalitsustele maakonna või piirkonna tasandil ühiseks täitmiseks uusi täiendavaid ülesandeid ning soodustatakse omavalitsuste koostööd.

Täiendavad ülesanded

Täiendavate ülesannete andmine lähtub haldusreformi eesmärgist, milleks on kvaliteetsete avalike teenuste pakkumise võimekuse kasvu kõrval ka piirkondade arengueelduste kasutamise, konkurentsivõime suurendamise ja ühtlasema piirkondliku arengu tagamise toetamine.

Seetõttu antakse omavalitsustele koostöös täitmiseks:

1. piirkondliku arendustegevuse korraldamine (maakonna või mitme maakonna (piirkonna) arengustrateegia koostamine ja elluviimine),
2. piirkondliku ettevõtluskeskkonna arendamine ning
3. piirkondliku ühistranspordi korraldamine (koostöös Maanteeametiga).

Maakonna või mitme maakonna omavalitsuste koostöös korraldatava **arendustegevuse** muudatuste eesmärk on omavalitsuste rolli ja koostöö suurendamine piirkondliku arengu edendamisel ning selle parem sidumine riigi strateegilise planeerimisega. Selleks lisatakse seadusesse kohustus maakonna arengustrateegia koostamisel esitada selles muuhulgas seosed riigi valdkondlike arengukavadega ning kooskõlastada arengustrateegiad ministeeriumidega. Samuti kavandatakse lisada riigi strateegiliste arengukavade koostamisel nõue esitada kohalike omavalitsustega enimseotud valdkondade strateegiate tegevuskavades tegevuste ja eelarve jaotus regionaalses lõikes.

Piirkonna arengu kavandamine seisneb peamiselt arengustrateegia ja selle tegevuskava koostamises ning elluviimises, mis antakse maavalitsustelt üle

omavalitsuste ühisele vastutusele. Maakonna arengustrateegia koostamine on kohustuslik, kuid selle võib moodustada ka ühiselt mitme maakonna kohta. Arengustrateegia on aluseks maakonna või piirkonna kohalike omavalitsuste poolt ühiselt piirkonna arengu suunamisele, investeringute kavandamisele ja investeringuteks toetuste taotlemisele ja selles tuleb arvestada ka riigi valdkondlike arengukavadega ning kooskõlastada arengustrateegia ministeeriumidega.

Kohalikele omavalitsustele antava **ettevõtluskeskkonna arendamise** ülesanne seotud nn pehmete tegevustega, näiteks piirkonna turundus ja mainekujundus. Nii arengu kavandamisel kui ettevõtluskeskkonna arendamisel on omavalitsuste endi määrata on, millise koostööorgani kaudu ülesannet ühiselt täidetakse: see võib olla maakondlik omavalitsusliit, maakonna arenduskeskus või omavalitsuste ühisasutus.

Ühistranspordiseaduse muudatustega antakse peale ühinemist maavalitsustelt maakonna **ühistranspordi korraldamine** üle maanteeametile, kes hakkab koos omavalitsustega läbi regionaalsete ühistranspordi keskuste ühistransporti korraldama. Ühistranspordi riigipoolse rahastamise korraldus ja põhimõtted sellest ei muutu.

Koostöö soodustamine

Kuigi kohalike omavalitsuste ühinemise tulemuseks nende võimekus kohaliku elu korraldada oluliselt tõuseb, on jätkuvalt ülesandeid, mida on otstarbekas täita koostöös suuremal territooriumil omavalitsuse koostöös. Seadusemuudatused

võimaldavad omavalitsustel ühisameteid ja -asutusi moodustada ning anda neile avalikke teenuseid ühiselt mitme omavalitsuse territooriumil korraldamiseks ja osutamiseks (näiteks ühine menetlus-teenistus korrakaitseülesannete täitmiseks, huvikool jne).

Samuti võimaldatakse maakondlike omavalitsusliitude asemel moodustada piirkondlike omavalitsusliite, mis võib olla otstarbekas, kui omavalitsuste ühinemisel tekib maakondi, millesse jääb kõigest üks või kaks omavalitsusüksust.

Edasised muudatused

Valdkonnaseaduste muudatustele lisaks on ette valmistatud **muudatused omavalitsuste rahastamise korraldamises**.

Rahandusministeerium on pakkunud välja muudatused tasandusfondi jaotamise valemis ning ääremaalisuse parameetri kasutusele võtmiseks tasandusfondis, sealhulgas eelkõige hariduskulude osas,

mis on ääremaalisemates piirkondades kõrgemad.

Samuti kaasneb riigi toetus kohalikele omavalitsustele üleantavate uute ülesannete ühiselt täitmiseks, milleks on maakonna arendustegevus ja ettevõtluskeskkonna arendamine.

Haldusreformi käigus ei muudeta omavalitsuste põhiolemust ja ülesandeid. Reformi ettevalmistamise käigus hinnatakse ministeeriumi poolt ka võimalusi anda haldusreformi järel kohalike omavalitsustele **täiendavaid ülesandeid** kultuuri-, sotsiaal-, keskkonna- ja siseturvalisuse valdkonnas, mida seni on täidetud keskvalitsuse poolt. Konkreetsete muudatuste ettevalmistamine ei toimu haldusreformi valdkonnaseaduste menetluse käigus.

Sõltuvalt lõplikest otsustes maavalitsuste reorganiseerimiseks võivad pärast haldusreformi lisanduda omavalitsustele veel üksikud täna maavalitsuste täidetavad ülesanded, nagu näiteks terviseedenduse valdkonnas.

Elva linnavalitsus.

Foto: Geonarva, CC BY-SA 3.0 ee

KOHALIKE OMAVALITSUSTE TULUBAASI MUUTMISE ETTEPANEKUD

Tagamaalisuse meede

Meetme eesmärk on arvestada tasandusfondi kujundamisel väikese elanike arvuga ja hajusalt asustatud piirkondade keskmisest suurema kuluvajadusega. Tasandusfondi täiendatakse seda arvestava parameetriga. Muudatusest võivad eelkõige väiksema elanike arvuga piirkondadega ja sissetulekuga vallad. Parameetri alusel jaotatakse tasandusfondist 33 miljonit eurot.

Ajakohane tasandusfond

Seniste parameetrite tasakaalud põhinevad kohalike omavalitsuste 1999.–2001. aasta kuludel. Omavalitsuste 2013.–2015. aasta netokulude analüüs näitas vajadust väärtuste omavahelist tasakaalu ajakohastada. Suurenenud on laste ja noorte osatähtsus kuludes (eelkõige kulu haridusele). Muudatus toetab suurema laste ja noorte osakaaluga piirkondi, peamiselt keskusi.

Tulumaksu võrdsem jaotus

Eesmärk on vähendada erinevusi omavalitsuste finantsilises võimekuses: praegu laekub elaniku kohta tulumaksu, maamaksu ja keskkonnatasusid

Viimsi vallale 1,9 korda rohkem kui Narva linnale (arvestades tasandusfondi eraldisi). Ettepanek on jaotada seetõttu osa tulumaksust omavalitsuste vahel proportsionaalselt elanike arvule. Kui üksikisiku tulumaksu omavalitsuste osast jaotada 60 protsenti elanike arvu järgi, laekuks vaesematele valdadele-linnadele 2026. aastal täiendavalt 55 miljonit eurot. Viimsi vald saaks siis ülal kirjeldatud suhtarvu järgi 1,4 korda rohkem tulu elaniku kohta kui Narva linn. Muudatuse mõjud hajutatakse aastate peale nii, et ühegi omavalitsuse tulud ei kahaneks, ümberjaotus toimub juurdekasvu arvel.

Omavalitsuste osa suurendamine riigile laekuvast tulumaksust

2009. aastal vähendati omavalitsuste tulumaksu määra 0,53 protsendipunkti ja seda ei ole vahepeal taastatud. Täna laekub KOV-dele 11,6% füüsiliste isikute brutotulust (v.a pensionid ja vara müük). Ettepanek on taastada nende tulumaksu määra kärbitud mahu võrra. See kasvataks kõikide omavalitsuste tulumaksulaekumist ühtlaselt 4,6 protsenti. 2016. aasta osas on see mõju ligikaudu 42 miljonit eurot ja 2026. aastal ligikaudu 65 miljonit eurot. Sellest ligikaudu pool liiguks tasandusfondi saavatele ehk keskmise tulukusega ja vaesematele omavalitsustele.

Maamaksu kohalikuks maksuks muutmine

Maamaks on kõige loomulikum kohalik maks, mille kaudu saab luua sideme elanike ning valla- või linnavalitsuse vahel. Maamaksu laekumise abil saab omavalitsus pakkuda vajalike teenuseid nagu kohalikud teed, ühistransport, tänavavalgustus jne igale selles piirkonnas elavale inimesele või tegutsevatele ettevõttele. Kohaliku maksude osas peaks jääma omavalitsusele otsustusõigus määrade kui ka maksuvabastuste üle.

Vaesematele 100 miljonit eurot juurde

2026. aastaks saaks muudatuste mõjul suurendada ääremaaliste ja vaesemate omavalitsuste tulusid rohkem kui 100 miljoni euro võrra. See hõlmaks hajaasustuse meedet koos tasandusfondi suurendamisega 25 miljoni euro võrra, tulumaksu proportsionaalset jaotust ja omavalitsustele eraldatava üksikisiku tulumaksu osa suurendamist.

Foto: Ave Maria Mõistlik, CC BY-SA 2.5

KOHANIMEVALIKU PÕHIMÕTTED

Eesti kohanimekorralduse lähtekoht on põliste kohanimede kaitse ja seeläbi Eesti keele ja kultuuri kaitse. Kohanime väärtustamine aitab hoida paiga identiteeti ning sellega lähedalt seotud inimeste identiteeti. Vallanimesid on muudetud kõigi suurte halduskorralduslike muudatuste käigus, nii suurema ettevalmistusega kui juhuslikumalt. Ka Eesti kohanimekorraldust suunav kohanimenõukogu loodi 1938. aasta vallareformi ajal. Nimesid ei või suvaliselt muuta: nimed mõjutavad meie koha- ja enesetunnetust. Nimi on väga tähtis, kuid sellest ei peaks saama võimu taotlemise vahend. Hea vallanime otsingul on hea läbi käia valikuteekond:

1. Kihelkondade ja vanade valdade nimed
2. Vallakeskuse nimed
3. Silmapaistev (loodus)nimi ühinevate valdade territooriumilt
4. Maakonnanimi ilmakaarega
5. Uudisnimi
6. Liituvate valdade ühendnimi (sidekriipsuga)

Parim vallanimi võiks olla ilmekas ja lühike, ent ajaloo nimi. Sellele vastavad kõige paremini va-

nade valdade ja eriti kihelkondade nimed. Neil kõigil on ajalugu enam kui sada, paljudel mitusada aastat.

Teise võimalusena võiks valida kokkulepitud vallakeskuse asukohta

Need kaks oleksid põhilised võimalused. Muidugi on probleeme. Sageli on ühinejaid neli-viis ning ühinev piirkond ületab kaugelt kunagisi kihelkonnapiire, hõlmates suurt ja eripalgelist territooriumi.

Mõnikord ei ole ka ühtset keskust. Tuleb leida uus ühisosa ka nimes. Ajaloolistest nimedest ei sobi nimed, mis on kunagi tähistanud midagi muud, nagu näiteks Põhja-Liivimaa. Kui muudame olevikku, muudame oma vaadet minevikku ja tulevikku. Lisaks tekivad läbirääkimistel mõneti loomulikuna võimupositsiooni küsimused ehk proovitakse kokku leppida, et ühegi ühineja endist nime ei võeta. Nime aga ei peaks siduma kellegi suurema (moraalse) mõjuvõimuga. Nimi on edaspidi ühine, mitte ühe vana olija nimi.

Teiselt poolt vaadates ei ole teiste ühinemispartnerite nime kadu alati üksühene: need jäävad alles asustusüksuse, osavalla, kihelkonna või lihtsalt tuntud paiganimena. Kohanime säilimine mõnel teisel kujul aitab inimestel nime muutusega leppida.

Kui kuidagi teisiti ei saa, võiks liikuda rada pidi edasi ja otsida ühinevate valdade territooriumilt mõnda tuntumat kohanime, mis oleks ajalooline, kõitev ja ühendav. Levinud võte on loodusnime valik. Meeles tasub pidada, et loodusnimed ei ole võtmiseks kes-ees-see-mees põhimõttel. Loodus- või kultuuri- piirkonna nime on põhjust võtta, kui see konkreetset ühinemispiirkonda kõige enam iseloomustab ja on oma. Probleemseteks nimedeks on just nn suured loodusnimed nagu Peipsi, Võrtsjärve, Võhandu – kellel siis on Eesti suurimate veekogude nimedele õigus? Loomulikult seostavad end nende järvede-jõgedega kõik nende kallastel asuvad ja toimeta- vad omavalitsused ja inimesed. Loodusnimedest on aga sobivaks peetud Navesti, Sakala (Suure-Jaani piirkond), Vooremaa (Jõgeva piirkond), Alutaguse valla nimesid. Lisaks loodusnimedele on kohanimel- eksperdid ühe võimalusena näinud ka mõne tuntud kohanime, millega ümbritsejad end seostavad, võt- mist (nt Moe, Viitna). Erandlik, kuid võimalik.

Arusaadav on soov leida tuntud, turundatav nimi, näiteks Lahemaa. Siiski saab end turundada ka nime abil – kui selleks õigus –, mis ei ole haldusük- suse nimi. Inimeste jaoks on oluline koht ja selle nimi, mitte niivõrd haldusterritooriumi tähistav nimi.

Niinimetatud ilmakaarenimed ei ole täiesti välistatud, samuti uudisnimed. Neid võiks kaaluda muude võimaluste ammendumisel. Ilmakaarega nimi võib tunduda kohmakaks, nende rohke esine- mine vaesestab Eesti kohanimepilti. Täiesti uue nime loomisel seisab lihtsalt ees uue nimega har- jumine – kas inimesed võtavad omaks? Uue nime „komponeerimisel“ tuleks püüda leida nimi, mis tulevast valda eriliselt iseloomustab ja aitab inimes- tel end selle nimega siduda. Oht on valida liiga ilus, liiga üldine nimi – selline, mis meeldib kinnisvara- arendajatele (Päikeseloojangu, Kuldiiva), kuid võiks asuda ükskõik kus Eestis.

Mõnikord ei olegi pealtnäha ühtegi väga head vari- anti. Nimi tuleb lõpuks panna. Nimepaneku teekond tasub rahulikult ette võtta ning võib uskuda, et kui vaderid eelkõige lapse, mitte enda huvisid silmas peavad, saab kena armsaks saav nimi ka leitud.

Korduma kippuvad küsimused

Kuidas nimi otsustatakse? Kas riik saab kuidagi sekkuda?

Nimemuutmise motiveeritud otsuse võtab vastu ko- halik volikogu, kes esitab seletuskirjas nimemuut- mise põhjendused lähtudes kohalikest ajaloolistest, geograafilistest, looduslikest ja muudest tingimus- test ning arvesse võttes kohalike elanike soovi. Kohanime määramise ja muutmise aluseks on ko- hanimeseadus. Uue nime kohta esitab arvamuse kohanimenõukogu. Kohaliku omavalitsuse nime muutmise otsustab Vabariigi Valitsus.

Ühinejate nõustamiseks moodustas kohanimenõu- kogu oma liikmetest vallanimede rakkerühma, mis hindab väljapakutud nime(de) sobivust võimalikult kiiresti ja annab vajadusel nõu (vallanimi@fin.ee).

Kuidas haldusreform puudutab tänava-, talu- ja külanimesid?

Talu- ja tänavanimed haldusreform ei mõjuta, kuna need on seotud asustusüksusega (näiteks külad, alevid).

Külanimed võivad mõnes maakonnas muutmist va- jada. Vastavalt kohanimeseadusele ei või ühe valla või linna piires olla samanimelisi asustusüksuseid. Seega, kui valdade ühinemisel jääb valla piiridesse mitu samanimelist küla, tuleb neid kuidagi eristada, kasvõi juba segaduste tekkimise vältimiseks.

Tüüpiliseks võimaluseks on hargtäiendi kasutamine. Hargtäiend on kohanime täiendosa, mis lisab mõnele korduvale kohanimele eristava tunnuse (Suure-, Väikse-, Vana- jne). Eesti Keele Instituudi soovitusel kohaselt sobib külanime puhul reeglina vana valla või mõisa nime lisamine. 2014. aastal lõpule jõudnud Saaremaa ühinemiste puhul (Kärla, Kihelkonna, Lümända ühinemine Lääne-Saare val- laks) toimiti nii mitme nime puhul: Lümända-Kul- li, Kärla-Kulli, Kaarma-Kirikuküla, Kärla-Kirikuküla. Võimalusi on veelgi (endiste külanimede ennista- mine jne). Iga juhtumit tuleks vaadata eraldi ning oleme alati valmis ühinejaid konsulteerima.

Vaata lisaks:

- Vaata vallanime valimise juhiseid: <http://haldusreform.fin.ee/>
- Küsi avamust: vallanimi@fin.ee
- Eesti kohanimeraamat (Eesti Keele Instituut jt 2016) – hea ülevaade nime ajaloo ja tähendusest

VAHEKOKKUVÕTE ÜHINEMISLÄBIRÄÄKIMISTE SEISUST

Rahandusministeeriumi and-
meil käivad **47 ametlikud
omavalitsuste ühinemis-
läbirääkimised**. Pooleliiolevate
ühinemiste ja vallanimede info
on mitteametlik ja esialgne.

Valitsus on kinnitanud kaks ühinemist

• Saue valla, Saue linna, Kernu
valla ja Nissi valla ühinemine
Saue vallaks

• Helme valla, Hummuli valla,
Põdrala valla ja Tõrva linna
ühinemine **Tõrva vallaks**

Ühinemisleping on avalikustatud ja elanike küsitlus läbi viidud

1. Aegviidu vald ja Anija vald
Elanikke kokku **6337** (1.9.2016)
Nime ettepanek: **Anija vald**

2. Paide linn, Paide vald,
Roosna-Alliku vald
Elanikke kokku **11 026**
Nime ettepanek: **Paide linn**

3. Pärnu linn, Are vald*, Audru
vald, Paikuse vald, Tõstamaa
vald
Elanikke kokku **53 149**
Nime ettepanek: **Pärnu linn**

* *Are vallal puudub ühine piir.*

4. Valga linn, Karula vald,
Taheva vald, Tõlliste vald,
Õru vald
Elanikke kokku **16 837**
Nime ettepanek: **Valga vald**

5. Viljandi vald, Kolga-Jaani
vald, Tarvastu vald
Elanikke kokku **14 101**
Nime ettepanek: **Viljandi vald**

Ühinemisleping avalikustatud

6. Keila vald, Paldiski linn,
Vasalemma vald, Padise vald
Elanikke kokku **12 919**
Nime ettepanek:
Lääne-Harju vald
Elanike küsitlus ühinemise
kohta **11.–13. novembril**

7. Kiviõli linn, Lüganuse vald,
Sonda vald
Elanikke kokku **9267**
Elanike küsitlus Kiviõli linnas
ja Sonda vallas **13.–14.
novembril**, Lüganuse vallas
9.–14. novembril

8. Iisaku, Alajõe, Mäetaguse,
Tudulinna ja Illuka vald
Elanikke kokku **5071**
Nime ettepanek: **Alutaguse vald**
Elanike küsitlus Iisaku,
Tudulinna ja Mäetaguse vallas
27.–28. novembril, Illuka
vallas elektroonselt **24.–24.
novembril** ja küsitluspunktis
27.–28. novembril

9. Toila, Kohtla ja Kohtla-
Nõmme vald
Elanikke kokku **4864**
Elanike küsitlus Toila vallas **9.
ja 13. novembril**, Kohtla vallas
11. ja 13. novembril, Kohtla-
Nõmme vallas **10. ja 13.
novembril**

10. Vaivara vald,
Narva-Jõesuu linn
Elanikke kokku **4625**
Elanike küsitlus **20.–21.
novembril**

11. Saare vald, Avinurme vald,
Lohusuu vald, Kasepää vald,
Mustvee linn
Elanikke kokku **5672**
Elanike küsitlus **20.–21.
novembril**

12. Jõgeva vald, Jõgeva linn,
Palamuse vald, Torma vald
Elanikke kokku **13 868**
Elanike küsitlus Torma ja
Palamuse vallas elektroonselt
17.–18. novembril ja
küsitluspunktis **20.–21.
novembril**, Jõgeva vallas
20.–21. novembril, Jõgeva
linnas elektroonselt **17.–20.
novembril** ja küsitluspunktis
20.–21. novembril

13. Põltsamaa linn ja
Põltsamaa vald, Pajusi vald,
Puurmani vald
Elanikke kokku **10 649**
Elanike küsitlus **25. ja 27.
novembril**

14. Järva-Jaani, Albu, Ambla, Imavere, Kareda, Koeru ja Koigi vald

Elanikke kokku **9313**

Elanike küsitlus Järva-Jaani, Albu ja Imavere vallas **20.–21. novembril**, Ambla vallas elektrooniliselt **18. novembril** ning küsitluspunktis **20.–21. novembril**, Kareda vallas **13.–14. novembril**, Koigi vallas **27.–28. novembril**, Koeru vallas elektrooniliselt **9. detsembril** ja küsitluspunktis **11.–12. detsembril**

15. Türi, Väätsa ja Käru vald

Elanikke kokku **11 273**

Nime ettepanek: **Türi vald**

Elanike küsitlus Türi vallas **8. ja 13. novembril**, Väätsa vallas **13.–14. novembril**, Käru vallas **2. ja 6. novembril**

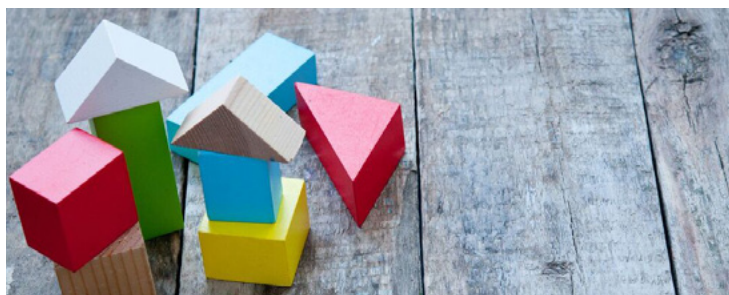
16. Ridala vald, Haapsalu linn

Elanikke kokku **13 638**

Nime ettepanek:

Haapsalu linn

Elanike küsitlus **14.–20. novembril**, elektrooniliselt **14.–17. novembril** ja küsitluspunktis **18.–20. novembril**

17. Lääne-Nigula, Noarootsi, Nõva, Martna ja Kullamaa vald*

Elanikke kokku **7237**

Nime ettepanek: **Lääne-Nigula vald**

Elanike küsitlus Lääne-Nigula vallas elektrooniliselt **14.–15. novembril**, küsitluspunktis **18.–20. novembril**, Nõva, Kullamaa ja Martna vallas **18.–20. novembril**

* *Kullamaa vald ei ole veel lõplikult otsustanud ühinemise suunda*

18. Lihula vald, Hanila vald, Varbla vald, Koonga vald

Elanikke kokku **5627**

Nime ettepanek: **Lääneranna vald**

Elanike küsitlus Lihula vallas elektrooniliselt **21.–23. novembril** ja küsitluspunktis **25. ja 27. novembril**, Hanila ja Varbla vallas **25. ja 27. novembril**, Koonga vallas elektrooniliselt **21.–23. novembril** ja küsitluspunktis **25.–27. novembril**

19. Märjamaa, Vigala ja Kullamaa vald*

Elanikke kokku **8930**

Nime ettepanek: **Märjamaa vald**

Elanike küsitlus **18.–20. novembril**

* *Kullamaa vald ei ole veel lõplikult otsustanud ühinemise suunda*

20. Sõmeru ja Rakvere vald

Elanikke kokku **5581**

Elanike arvamuse väljaselgitamine elektrooniliselt **14.–17. novembril**, küsitluspunktis **18.–20. novembril**

21. Rägavere, Vinni ja Laekvere vald

Elanikke kokku **7092**

Nime ettepanek: **Vinni vald**
Elanike küsitlus Laekvere vallas **24. ja 27. novembril**, Vinni vallas **23.–25. ja 27. novembril**, Rägavere vallas **23. ja 27. novembril**

22. Haljala vald, Vihula vald

Elanikke kokku **4413**

Elanike küsitlus elektrooniliselt **21.–24. novembril**, küsitluspunktis **25. ja 27. novembril**

23. Tamsalu vald, Tapa vald

Elanikke kokku **11 497**

Nime ettepanek: **Tapa vald**
Elanike küsitlus elektrooniliselt **23.–25. novembril** ja küsitluspunktis **27.–28. novembril**

24. Kunda linn, Viru-Nigula vald, Aseri vald

Elanikke kokku **6098**

Elanike küsitlus Aseri ja Viru-Nigula vallas **19.–20. novembril**, Kunda linnas elektrooniliselt **16.–18. novembril** ja küsitluspunktis **19. ja 20. novembril**

25. Väike-Maarja ja Rakke vald

Elanikke kokku **6083**

26. Väandra alev, Väandra vald, Tootsi vald, Halinga vald

Elanikke kokku **8604**

Elanike küsitlus Väandra vallas **21.–24. ja 27.–28. novembril**, Väandra alevis ja Tootsi vallas **27.–28. novembril**

27. Saarde vald, Häädemeeste vald, Surju vald, Tahkuranna vald

Elanikke kokku **9896**

Elanike küsitlus Saarde vallas elektrooniliselt **21.–24. novembril** ja küsitluspunktis **25.–27. novembril**, Häädemeeste vallas elektrooniliselt **21.–23. novembril** ja küsitluspunktis **25. ja 27. novembril**, Surju vallas elektrooniliselt **21.–24. novembril** ja küsitluspunktis **25. ja 27. novembril**

**28. Rapla vald, Kaiu vald,*
Raikküla vald**

Elanikke kokku **12 086**

**Kaiu vallal pole ühist piiri*

**29. Kuressaare linn ning
Lääne-Saare, Orissaare, Pihtla,
Valjala, Salme, Kihelkonna,
Laimjala, Mustjala, Torgu ja
Leisi vald**

Elanikke kokku **31 203**

Elanike küsitlus elektroonselt
7.–10. novembril ning
küsitluspunktis **11. ja 13.
novembril**

**30. Kõlleste, Kanepi ja
Valgjärve vald**

Elanikke kokku **4869**

**31. Põlva vald, Ahja vald,
Laheda vald, Mooste vald,
Vastse-Kuuste vald**

Elanikke kokku **14 502**

**32. Räpina vald, Veriora vald,
Meeksi vald, Mikitamäe vald,
Värska vald**

Elanikke kokku **9055**

Elanike küsitlus **13. ja 14.
novembril**

33. Vastseliina vald, Orava vald

Elanikke kokku **2707**

Nime ettepanek: **Vastseliina
vald**

Elanike küsitlus Vastseliina
vallas **18. ja 20. novembril**

**34. Elva linn, Konguta vald,
Rannu vald, Rõngu vald,
Palupera vald, Puka vald,
Puhja vald**

Elanikke kokku **16 333**

Elanike küsitlus elektrooniliselt
9.–10. novembril ja
küsitluspunktis **11.–13.
novembril**

**35. Sangaste vald, Otepää
vald, Palupera valla Lutike,
Makita, Miti, Neeruti, Nõuni,
Päidla ja Räbi küla**

Elanikke kokku **5721**

Nime ettepanek: **Otepää vald**
Elanike küsitlus **20.–21.
novembril**

**36. Karksi vald, Abja vald,
Halliste vald, Mõisaküla linn**

Elanikke kokku **7851**

Nime ettepanek: **Mulgi vald**
Elanike küsitlus **8.–13.
novembril**, elektroonselt
8.–10. novembril ning
küsitluslehtedel **11. ja 13.
novembril**.

**37. Suure-Jaani vald, Võhma
linn, Kõo vald, Kõpu vald**

Elanikke kokku **8339**

Elanike küsitlus Võhma
linnas ja Kõo vallas **13.–15.
novembril**

38. Antsla vald, Urvaste vald

Elanikke kokku **4715**

**39. Lasva vald, Sõmerpalu
vald, Võru vald**

Elanikke kokku **8313**

Nime ettepanek: **Võhandu vald**
Elanike küsitlus **11. ja 13.
novembril**

**40. Mõniste vald, Misso vald,
Varstu vald, Haanja vald,
Rõuge vald**

Elanikke kokku **5840**

KÜLADE HÄÄL HALDUSREFORMIS KUULDAVAKS!

Liikumine Kodukant on koostöös Rahandusministeeriumi ja külaliikumise maakondlike ühendustega juba kevadest alates viinud läbi kõikides maakondades reformi alased arutelud kogukondade eestvedajatega. Ligemalt 25 arutelul erinevates paikades on osalenud üle 500 aktiivse eestvedaja.

Kui omavalitsuste juhtide kokkusaamisel on põhi-teemad seotud rohkem uute struktuuride ja kokkulepete ettevalmistamisega, siis kogukondade külade eestvedajate küsimused ongi olnud rohkem sisulist laadi. Kuidas uues vallas hakkab kostma küla hääl, millist koostööd näevad liitumise ettevalmistajad kogukondadega, kas jätkuvad senised ühenduste toetussüsteemid, mis ootused on külaliikumisele huvikaitse oskuste võimendamisel – need on olnud igal pool arutelude võtmeküsimused.

Kohtumiste tulemusena võib Kodukant välja tuua ühe üldistatud tähelepaneku, mida eestvedajad välja on toonud. Ühinemise ettevalmistuste protsessis on omavalitsuste juhid jätnud külade eestvedajad infosulgu ja see on kaasa toonud inimeste teadmatus, mis omakorda väljendub väheses huvis osaleda ühinemistega kaasnevate otsuste tegemisel.

Tihti pelgavad liitumise läbirääkijad kogukondade eestvedajaid kaasata, kuid just kogukondade potentsiaali kasutamine aitab välja tuua neid vaatnurki, mida ehk kohe näha pole, kuid milles võib peituda heade otsuste võti.

Kõikide seniste arutelude kokkuvõttes saame positiivsena välja tuua, et eestvedajad ei ole sugugi sinisilmsed ja tajuvad väga hästi võimalikku muutuste mõju oma külas. Nad tunnetavad ka seda, et uus olukord omavalitsustes toob kaasa neile suurema rolli ja ka võimaluse oma küla huvide eest seista.

Vajadusena toodi välja, et uues omavalitsuses on esmatähtis teha külavanemate ja külaseltside vahel senisest enam omavahelist koostööd ja samas oodatakse, et uutes omavalitsustes koheldaks külade eestvedajaid võrdse partnerina, leppides juba enne valimisi kokku konkreetsed tegevusmudelid.

Kuidas teha uues omavalitsuses senisest enam koostööd kodanikuühiskonnaga

Kodanikuühendustega koostöövõimaluste läbimõtlemiseks ning parimate kohalike osalusvormide leidmiseks omavalitsuste ühinemise protsessis on jõud ühendanud Eesti Külaliikumine Kodukant, Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustik, Eesti Noorteühenduste Liit, e-Riigi Akadeemia ning vabaühenduste liit EMSL. Esimese sammuna oleme ühenduste jaoks kokku pandud seitse nippi, kuidas haldusreformi tuules juhtida kohalikku valitsemist kogukondadega arvestavas suunas ning spikri ühinemislepingute valvamiseks ja täiendamiseks.

Kuigi esmajärjekorras on mõlemad mõeldud kasutamiseks ühendustele, siis sobib spikker tööriistana hästi ka omavalitsustele ühinemislepingu kodanikupilguga ülevaatamiseks ning ühinemise üleminekuperioodi kavandamisel. Järgmiste sammudena kavandavad algatuses osalejad ka praktilisemat laadi töötubasid koostatud nõuannete paremaks kasutuselevõtuks. Huvi või küsimuste korral võta julgelt ühendust!

Seitsme nipi soovitusel asuvad Liikumise Kodukant kodulehel <http://kodukant.kovtp.ee/omavalitsuste-liitumine>

Krista Habakukk,
Kodukandi juhatuse liige

